1937 ий 28 ДЭКАБРЬ № 98 (3?2) Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

Комсомол— партийын рэзэрвшэ

Лэнинский комсомол— коммунистичэский партийын куго рэзэрвшэ. Кажнэ ВЛКСМ члэнын тӱҥ задачыжэ—партийын активнэ члэнжэ лийаш.

Мэмнан рэспублик кӧргыштӧ 9 тӱжэм утла комсомолэц шотлалтэш. Нунын кокла гыч комсорглан, ВЛКСМ комитэт сэкрэтарьлан, ВЛКСМ райком плэнум члэнлан, пропагандистлан, пионьэр вожатыйлан, совэт пашаштэ да моло вэрэат активнэ ыштэн шогышо комсомолэц-шамыч шӱдӧ дэнэ шотлалтыт. Тидэ комсомолын актившэ улэш. Тидэ активыштэ партийлан прэданнэ, пашам чэстнэ ыштэн шогышо комсомолэц - шамыч шукын улыт. Поснак каласаш кӱлэш: промышлэнностьышто, колхозлаштэ да МТС-лаштэ пашам образцово ыштэн шогышо комсомолэц-стахановэц-шамыч шӱдӧ дэнэ шотлалтыт.

ВЛКСМ райком - шамычын, комсомол актив коклаштэ массэ воспитатэльный пашам лушкыдын шындымышт дэнэ партий радамыш пураш рэкомэндацийым пумаш эркын кайэн шога. Партий радамыш пурташ тӱҥалмэ нэргэн ВКП(б) ЦК пунчалжэ лэкмылан ик ийат эртыш.

Шэрнур, Косолоп, Кужэнэр ВЛКСМ райком-шамыч партийыш рэкомэндоватлымашым огыт аклэ. Садланак альэ мартэ нуно партийыш пэш шагал комсомолэц-шамычым вэлэ рэкомэндоватлэныт: Шэрнур—5, Косолоп—8, Кужэнэр—5. Нинэ ВЛКСМ райком-шамыч, нунын сэкрэтарьышт Пэкпайэв, Рудаков, Гудков комсомол актив дэч кӱрылтыныт, кабинэтыштышт гына шинчэн жапым эртарат, кӧлан рэкомэндацийым пушашым огыт палэ. Адак посна ВЛКСМ райком-шамыч бӱроэш рэкомэндаций пумо дэч вара, умбакыжэ комсомолэц-шамычлан партий члэн дэч рэкомэндацийым налаш огыт полшо. Тэвэ Косолоп ВЛКСМ райком бӱро комсомолэц-тракторист Забойэвлан рэкомэндацийым сэнтьабрь тылзыштак пуэн. Забойэв моло партий члэн-шамыч дэч рэкомэндацийым альат муын огыл, а Рудаков йолташ тудлан муаш огэш полшо. ВЛКСМ райком-шамыч комсомолэцлан рэкомэндаций пумо дэчэ вара нуным партий члэнлан палыктыман, нунын илышыштым, пашаштым каласкалэн шогыман.

Шкэныштым, пэш чот маскироватлышэ тушман - шамыч, шпион, дивэрсант буржуазный националист-шамыч шкэ агэнтыштым партийышкат пурташ тӧчат. Звэнига ВЛКСМ райком бӱрон тошто составшэ калык тушман буржуазнэ националист группышто шогышо Бэльаковалан партий кандидатыш пураш рэкомэндацийым пуэн.

ВЛКСМ райком бӱрошто рэкомэндаций пумашым тыглай характэристикэ пумаш сэмын ончыман огыл. Партий рэкомэндоватлышэ комсомолэцын уло пашажым, политик тӱсшым, йӱла шотышто кузэ кучымыжым, йэш дэнэ кузэ илымыжым чыла шӧргычат ончэн налмэк гына рэкомэндацийым пуман. Звэнига ВЛКСМ райком бӱрон тошто составшэ ӱмбач ончэн гына партийыш пураш рэкомэндацийым 4 комсомолэцлан пуэн. Садлан уэш бӱрошто ончэн, тидэ рэкомэндаций пумашым отмэнитлэныт.

Бдитэльностьым кӱшкырак нӧлталын, партийлан, ышкэнан родиналан мучашдымын прэданнэ комсомолэц-шамычым, чыла шӧрымат провэритлэн нуным партий радамыш рэкомэндоватлыман. Нунылан партийыш пурашышт эрэак полшэн шогыман.

Шукэртэ огыл элыштына куго политичэский кампаньэ, замэчатэльный историчэский событий—СССР Вэрховный Совэтыш сайлымаш эртыш. Лэнин комсомоллан тидэ почотно паша куго школ лийын. Политикым тунэммаш комсомолэцлан идэйнэ политик шинчымашыжым нӧлталаш пэш кугун полша. Тугэ гынат, тачэ кэчылан альэ посна районлаштэ политик тунэммаш пашам аклэн шуктэн огытыл, нунын сэкрэтарьышт тидым шкэ кидышкышт налын огытыл. Садланак вэт нинэ районлаштэ политик тунэммашым пэш начар шындымэ.

Мутат укэ лэнин комсомолын члэнжэ - шамыч кокла гыч партий радамыштэ лийаш достойно улшо йэҥ шукын улыт. Нунын дэнэ кэчэ йыда пашам ыштэн шогыман.

Лэнин комсомол радам гыч, Лэнин - Сталин партийыш ышкэнан родинын прэданнэ эргыжэ, ӱдыржӧ шамычым класс кучэдалмэ тулэш провэритлымэ-шамычым, стахановэц, тушман ваштарэш кучэдал моштышо-шамычын пуэна.

СОВЭТ УШЭМЫШТЭ

П. Ангэлинан тракторный бригадыжым автомашина дэнэ наградитлымэ

Донэцкий облисполком Донбассысэ 29 ӱдрамаш тракторный бригадын сорэвнованьэ итогыштым ыштэн. Икымышэ прэмий лэгковой автомашинам СССР Вэрховный Совэтыш дэпутат, ордэноносэц Паша Ангэлина вуйлатымэ ӱдрамаш тракторный бригадылан пуаш ыштымэ. Тудын бригадыжэ кажнэ ХТЗ трактор дэнэ 516 га нормо олмэш, кокла шот дэнэ 1714 гам ыштэн. 4702 килограммым горьучийым аныклэн.

И. И. Гудов йолташын чаплэ рэкордшо

23 дэкабрьыштэ Москосо Сэрго Орджоникидзэ лӱмэш станкостроитэльнэ заводлан 3 ий тэммэ лӱмэш знатнэ фрэзэровщик, ордэноносэц-стахановэц, СССР Вэрховный Совэт дэпутат И. И. Гудов йолташ паша производитэльностьын нигунам лийдымэ рэкордым ыштэн. Тудо нормым 9050 процэнт тэмэн.

Гудов йолташ 3 часат 58 минутышто 238 зажимнэ патрон кулачокым обрабатыватлэн (нормо ик дэтальлан—90,5 процэнт), да 1017 тэҥгэат 84 ыр оксам налын.

Тидэ кэчын заводын 103 стахановэцшэ смэннэ нормым 200 да утла процэнт тэмэн.

Гэктар гыч 142,6 цэнтнэр хлопчатникым налын

Тэний идалык тӱҥалтышыштэ СССР Вэрховный Совэт дэпутат, Азэрбайджан хлопок пасу стахановка—ордэноносэц Басти Багирова гэктар гыч 120 цэнтнэр хлопоксырэцым налшаш вэрч социалистичэский сорэвнованьын инициаторжо лийын. Знатнэ хлопкоропка шкэ обӓзатэльствыжым пэш чаплын шуктэн. Тудо 6 гэктар гыч рэспубликыштэ эн шуко лэктышым—гэктар гыч 142,6 цэнтнэр хлопчатникым налын.

Хлопокым погэн налмаштэ Багирова кэчаш нормым 10—11 кана эртарэн тэмэн.

СССР Вэрховный Совэтын дэпутатшэ, комсомолэц В. Н. БОГДАНОВ йолташ.

УКРАИН КАЛЫКЫН ПАЙРЭМЖЭ

20 ий ожно, 1917 ий 24 дэкабрьыштэ Украин пэрвой Совэт Сйэзд почылтын. Тудо Украин Совэт социалистичэский рэспублик ыштымэ нэргэн увэртарэн. 24 дэкабрьыштэ Совэт Украинын эрыкан калыкшэ тидэ чаплэ йубилэйым пэш чот кумыл нӧлтын пайрэмлыш.

Рэспублик столицэ пайрэмла сӧрастаралтын. Чыла вэрэ — йошкар знамэ, транспорант, плакат, лозунг-шамыч. Пӧрт-шамыч иллӱминироватлалтыныт да кугу Сталинын да тудын соратникшэ-шамычын портрэтышт дэнэ сӧрастарымэ.

23 дэкабрьышто опэр дэн балэт тэатрыштэ партийнэ, профэссиональнэ да комсомол организаций участвоватлымэ дэнэ Кийэв горсовэтын торжэствэннэ плэнумжо лийын.

Пэш чот сово кырымаш дэнэ торжэствэннэ плэнумын почотно прэдсэдатэльжылан Сталин йолташ сайлалтын.

Украиныштэ совэт властьлан 20 ий тэммэ нэргэн доклад дэнэ УССР Совнарком прэдсэдатэльын замэститэльжэ Марчак йолташ выступатлэн.

Плэнум Моско оласэ пашазэ, служышо да интэллигэнций-шамычын Украинысэ шэмэр - шамычлан большэвик саламым каласышэ Моско дэлэгаций лӱм дэнэ Пластэнскийын ойлымыжым кумыл нӧлтын вашлийыныт. Плэнумым тугак Молдавий, пограничник, Кийэвысэ стахановэц - шамыч, Кийэв областьысэ колхозник, Йошкар армий дэн интэллигэнцийын дэлэгацийышт саламлэныт.

Кужу жап пэш чот сово кырымаш дэнэ плэнум калыкын кугу вождьшо Сталин йолташлан саламлымашым приниматлэн.

Плэнумышто участвоватлышэ-шамыч кугу куанымаш дэнэ Молотов, Ворошилов, Калинин, Чубарь да Косиор йолташ-шамычлан саламлымашым колтэныт.

ОНЧЫЛ РВЭЗЭ-ШАМЫЧЫМ КОМСОМОЛЫШ ПУРТЫМАН

„Азвур", „Шулья" колхозлаштэ (Роҥго район) 1934 ий мартэ ик комсомолэцат укэ ыльэ.

Кызыт колхоз рвэзэ-шамыч коклаштэ комсомолыш пураш шовышо шуко уло.—„Азвур" колхозын бригадиржэ Загайнов К. И. йодмашым пуэн. Тудо тэвий гэктар гыч 27 цэнтнэр шӱльым налын. Тугак „Шулья" колхозын бригадиржэ Позньэйэв П. С., счэтовод Кудрьавцэв С. М. да тулэч молат йодмашым пуэныт.

Йал совэт кӧргыштӧ, тэвэ „Кӱшнур" колхоз пэлэнсэ комсомол организацэ сэкрэтарь Царэгородцэв В. В. комсомол организацийым кушташ ок тыршэ. Загайнов К. комсомолыш пураш йодмашым ийуль тылзыштак пуэн, но Царэгородцэв эшэат комсомол погынымашэш овчэн огыл.

С. И. Н.

195

ГРУЗИЙ КАЛЫКЫН КУГУ ПОЭТШЭ ШОТА РУСТАВЭЛИ

24 дэкабрьыштэ Совэт Ушэм грузинский поэт, „Витязь в тигровой шкуре" гэниальнэ поэмын творэцшэ Шота Руставэли шочмылан шым шўдӧ витльэ ий тэммым палэмдэн.

Поэт нэргэн точный ука заньым историй млання кодэн огыл. Тудын йэдинствэннэ биографийжэ—поэмэ. Туштo гына, гэрой-шамычын образыштышт, нунын моральнэ программыштышт мэ гэнийын личностьшо нэргэн прэдставлэньым налын кэртына.

Шота Руставэли, калыкын ойлымыж гыч, Ахалцихт ола лишан, Руставилиэш шочын. Тудын ачажэ фэодал лийын. Ачажэ колымэк, Тбэли олаштэ кугызажэ дэн воспитыватлалтын. Тышак лиричэский почэламутшым возаш тўҥалэш. Мэсхэти вэрыштэ чылалан палымэ йэҥ лийэш. Грузинысэ кугыжа Тамара Руставэлийым палэн налэш да Висантийыш философийым тунэмаш колта.

Тунэм толмэкыжэ Шота кугу палымэ поэт лийэш. Тўрлӧ художэствэннэ книгам, историчэский статьям да Грузий историйым воза.

Но Тамара кугыжа Руставэли йӧратымашым ваштэ чарна. Тудым поктылаш тўҥалэш.

Руставэли Византийыш куржэш да монастырьыштэ шылын ила. Тыгэ Йэрусалимыш кайа. Тудо тыжак колэн.

„Витязь в тигровой шкуре" поэмэ тугак богатырский эпосэш ышталтын, но тидын дэнак пырльэ тудым чыланат братствэ дэн дружбо поэмылан справэдливо шотлат. Тидэ—кокла курымышто айдэмын душэвнэ пэрвой да утларак кўкшӧ поэмэ, тидэ—йӧратымаш нэргэн утларак кэлгэ, раш, кумыл тарватышэ поэмэ, поэтичэский гэнийын иктаж кунам ыштымэ чыла поэмэ кокла гыч эн сай поэмэ.

Поэмын содэржаньыжэ шуко положэньыжым иранский эпос гыч налын гынат, тудым тўҥ шотышто йӧршэш оригинальныйлан шотлаш лийэш. Тудо кокла курымлан—грузинскийлан вэлэ огыл—у ой ыльэ.

Тудын гэройжо - шамыч ни рэлигиозный, ни национальнэ ойыркалымашым огыт палэ. Поэмыштэ кокла курымысо чэркын пызырымыжэ ок шижалт, тугак тунам, фэодализм жапыштэ, дажэ эн ончыл йэҥ-шамычын ушыжкыжат чот шыҥышэ узко национальнэ ограничэнностьат ок кой.

Грузийын культур шотышто кушмыжо Руставэли лўм дэнэ тўҥалэш. Поэзий тудын опытшо гыч лэктэш. Калык поэмым наизусть тунэмэш, лэгэндэ дэнэ йэшара.

XVIII курымышто Руставэлин популярностьшо грузинский чэркым лўдыкташ тўҥалэш, да поэтын рукописьшэ йўлалталтэш.

Тугэ гынат, гэниальнэ произвэдэным чылт пытараш ок лий улмаш.

Тудо калыкыштэ илэн да тукым дэч тукымлан пуэдалтын. Грузинский калык Руставэлин стихшым кызыт мартэат шинча. Альэ кызытат, шуко шўдӧ ий эртымэкат, кугу поэтын образшэ-шамыч шкэ нравствэннэ йандарлыкышт дэнэ, чувство пойанлыкышт дэнэ лудшым волноватлат.

Лэнин-Сталин партий вуйлатымэ почэш социализм элым ыштышэ да тўньалан высший коммунистичэский моральым увэртарэн шогышо Совэт Ушэмысэ калык-шамыч колыдмо Руставэлин йэдинствэннэ законный наслэдникышт улыт.

Тэвэ молан тудын шочмыжлан 750 ий тэммым пайрэмлымаш—Совэт Ушэмысэ чыла национальностын пайрэмжэ.

Тидэ колыдмо грузинский поэт калыклан шэргакан, чылалан умлышашлык, чылалан лишыл, самырык да мэмнан шарнымашыштэ эшэ шотлэн пыташ лийдымэ жап илаш йамдэ.

Молодьож коклаштэ воспитатэльный пашам ыштэн шогыман

Комсомолэц-шамыч дэнэ нэсойузный молодьож СССР Вэрховный Совэтыш сайлымашлан йамдылалтмашт да сайлымаштэ нигунам лийдымэ организованностьым да политичэский активность нӧлталтмашым ончыктэн. Звэнигарайоныштo Вэрховный Совэтыш сайлаш йамдылалтмэ жапыштэ 18 колхозышто у пэрвичнэ комсомол организацийым организоватлымэ. Тидэ районыштo Лэнин-Сталин партийлан прэданнэ 200 утла ончыл колхоз молодьожым комсомолыш пуртымо. Тыгай примэр-шамыч Ронго дэн Косолоп районышто уло.

Вэрховный Совэтыш сайлымашлан йамдылалтмэ жапыштэ политичэский тэҥгыдэ, партийлан прэданнэ йэҥ-шамыч шуко кушкыныт. Тугэ гынат, йужо райком-шамыч нинэ молодьож-шамыч дэнэ пашам огыт ыштэ.

Тэвэ Сотнур райкомол сэкрэтарь Алмакайэв, Йурин—Винокуров — тидэ важнэ пашам умлэн шуктэн огытыл. Молодьож коклаштэ политик-воспитатэльнэ пашам колтэн огыт шого. Садлан комсомол организацийын кушмашыжэ укэ. IV-шэ кварталыштэ 10 дэкабрь мартэ Сотнур райкомол комсомолыш улыжат 8 йэҥым, Йурино — 11 йэҥым гына пуртэн.

Политичэский бэспэчный улмыштлан кӧра шкэт комсомолэц-шамычым йомдарэныт, нунын политик шинчымашыштым нӧлталаш полшэн огытыл. Молодьож дэч кўрылтыныт.

Алмакайэв дэн Винокуров йолташмыт комсомолыш пуртымашым тыгэ „вуйлатат".

ВЛКСМ Обком Кырык Марий районышто комсомол организаций-шамычын кушмышт состойаньым тэргымэк палэ лийэ: райкомол сэкрэтарь Алагов йолташ комсомолыш пуртымаштэ формальнэ относитлэн. ВЛКСМ уставым пудыртэн. Комсомолыш спискэ дэнэ, заочно пуртэдэн.

А Сэрнур райкомолын сэкрэтарьжэ Пэкпайэв йолташ у организаций-шамычым организоватлымэ олмэш, район конфэрэнций дэч вара „Комунар" колхоз пэлэнсэ комсомол организацийым йомдарэн вэлэ.

Кызыт угыч кушшо агитатор кадр-шамычым колхоз молодьож коклаштэ, эрэ паша ыштышлан пэҥгыдэмдыман. Кажнэ агитаторлан молодьожым коммунист шўлышэш воспитатлэн шогыман.

Тидэ паша - шамычым шукташлан кажнэ колхозышто чоткыдо, бойэспособный комсомол организацийым кушташ кўлэш.

Пэрвичнэ комсомол организаций - шамыч молодьож коклаштэ культурым шараш, нунын кругозорыштым нӧлталаш да стахановский движэньым шарэн шогаш обйазан улыт.

ВЛКСМ райкомлан шкэ йыржэ рвэзэ колхозник-шамыч активым, йалысэ интэллигэнцийым чумыраш кўлэш. Нуным политшколыш, погынымашыш шупшын шогыман.

Колхозлаштэ угыч пэрвичнэ комсомол организацийым лўддэ организоватлаш, нунылан полышым пуэн шогыман. Тидэ отвэтствэннэ пашам шукташлан чыла комсомол активлан пижман.

Пэрвичнэ комсомол организаций-шамычым пэҥгыдэмдашлан да комсомолын кушмашыжым вийандашлан, молодьож коклаштэ массэ - агитационно пашам чарныдэ колтэн шогыман.

Кажнэ агитаторым, пэрвичнэ комсомол организаций, комсоргын, сэкрэтарьын обйазанностьшо—кажнэ кэчын, чарныдэ молодьожлан мо тугай комсомол, могай пашам комсомол ышта, умландарыман. Мэмнан коммунист партий Совэт элым сэҥымаш гыч сэҥымашыш нангайымэ нэргэн умылтарэн шогыман.

Капиталист эллаcэ положэньэ нэргэн лэкцийым, бэсэдым организоватлыман.

Молодьожын рэволуцион бдитэльностьшым нӧлталаш полшыман да калык тушман кашакым куклэн да шалатэн пытараш мобилизоватлыман.

Корьукин.

ПИСАТЭЛЬ-БОЛЬШЭВИК ОСТРОВСКИЙЫМ ШАРНЫМЭ КАС

24 дэкабрь. Рэспублик рўдӧ библиотэкыш шуко калык погынэн. Граждансарыштэ гэройла кучэдалшэ совэт элын чаплэ эргыжэ—Островскийын шарнымэ кас лийэ.

Островскийын илымыжэ дэнэ творчэствыжэ нэргэн докладым колыштмо.

* *
*

Рэспублик библиотэкыштэ Островскийын „Как закалялась сталь" книгажэ 57 экзэмпляр, да „Рожденные бурей" книгажэ 27 экзэмпляр улыт.

Нинэ книга-шамыч полкышто огыт кий. Эрэ читатэль кидыштэ лийыт. Островскийын возымыжым шэмэр калык йӧратэн лудыт.

Макс Майн.

Литэратурым эрэ лудын шогэм

Мый, Ронго кыдалаш школышто 9-шэ классыштэ тунэмам. Тунэммэ программэ дэч посна художэствэннэ литэратурым лудын шогэм. Тэний шуко книгам лудынам. Нунын кокла гыч Островскийын „Как закалялась сталь" дэн „Рожденные бурей" книгашт мыланэм утларак келшыш.

Артэмйэв А. Ф.

Шэрнурышто массэ пашам огыт аклэ

ВЛКСМ X сйэздыштэ ВКП(б) ЦК сэкрэтарь Андрэйэв йолташ кажнэ колхоз пэлэн комсомол организацийым организоватлаш пижман, манын комсомол ончылан задачым шындэн. Кузэ вара тидэ задачым Марий область комсомол организаций шуктэн шога? Тэвэ Шэрнур ВЛКСМ райкомым налына. Район кӧргыштӧ 191 колхоз уло, но комсомол организаций 18 колхозышто гына уло. 173 колхозышто комсомол организаций укэ. Тэвэ „Пятилетка", „У йал", „У корно", „Зэрновик", „Просвэщэнэц" да моло колхозлаштат молодьож йатыр улыт, нунын кокла гыч шукыжо комсомолыш пурынэшт, но нунын дэнэ ВЛКСМ актив пашам ок ыштэ, молодьож комсомолыш пурыдэ, ӧрдыжэш кодэш.

ВЛКСМ райком район комсомол конфэрэнций дэч вара „Кирово" дэн „Оно-Саска" колхоз пэлэн гына у комсомол организацийым организоватлэн. А „Коммунар" колхозышто гын комсомол организацийжымат шалатэныт. Тыгак кок-кум ий ончыч „Пятилетка", „Ким", „Йошкар йулэ", „У корно" да моло колхозыштат комсомол организаций ыльыч гын, кызыт тидэ колхозлаштэ укэ. Адак район кӧргыштӧ 34 колхоз пэлэн одиночко комсомолэц шотлалтэш. Тидэ колхозлаштэ райкомол комсомол организацийым организоватлаш шоналтэнат огыл:

Шэрнур ВЛКСМ райком, тудын сэкрэтарьжэ Пэкпайэв йолташ ВЛКСМ активым комсомол пашашкэ шупшын моштэн огыл. Сандэнэ молодьож коклаштэ массэ паша начар шындалтын. Райкомоллан колхоз молодожь коклаштэ политик-воспитатэльный пашам вийандэн, эн ончыч кугу колхоз пэлэн комсомол организацийым организоватлаш пижман, тидэ пашаш комсомол активым шупшын шогыман.

Эрский Г. М.

ВОЖАТЫЙ УКЭ

Йыван-Сола пэлэ кыдалаш школышто (Кужэнэр район) пионьэр отрйад уло. Тидэ отрйадыштэ 52 пионьэр шотлалтэш, но нунын коклаштэ нимогай пашат огэш ышталт.

Вожатый укэ. Кужэнэр райкомол кунам вожатыйым пуэт?

Иванов И.

Каникул вашэш

Каникулым мэ тыгэ эртараш тӱҥалына

Мэ, Кужмарий пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч (Роҥго район) тылэ каникулым вэсэлан эртараш тӱҥалына.

Организованнэ у ий йолкым эртарэна. Тидэ йолко мэмнан куанымэ пайрэмна лийэш.

Адак йэчэ дэнэ тӱшкан коштмашым организоватлэна. Мунчалташ катокым ыштэн шуктэна. Школышто радиом, патэфоным колышташ тӱҥалына. Сылнэ литэратурым, газэт лудмашым эртарэна.

Кызыт колхоз-шамыч шошо агалан вийан йамдылалтыт. Мэ тидэ пашаштат волшаш тӱҥалына. Пырдыж газэт лукмашым организоватлэна.

Колхоз имньэ вӱташкэ экскурсий дэнэ кайэна.

Загайнов В. И.

Каникуллан йамдылалтыт

Туршо пэлэ кыдалаш школышто (Оршанкэ район) тунэмшэ-шамыч тэлэ каникуллан йамдылалтыт. Каникул кэчэ маркэ катокым, энэр ӱмбалнэ ий курыкым ыштэн шуктат. Адак у ий йолкым организоватлат. Каникул жапыштэ модашлан шахматым, шашкым да тулэч молымат малэдэн йамдылымэ.

Каникул жапыштэ сылнэ художэствэннэ литэратурым лудаш тӱҥалына. Адак шкэнан вий дэнэ вэчэрым эртарэна.

С. Ольош.

„Марий" колхозын ударницэжэ Алэксандрова Вэра (Параньгэ район). Тудо тэний 350 трудодэным ыштэн налын. Апасэйэва колхозница-ударница (Йолласал район). Морко МТС-ын стахановкажэ Иэрэмэйэва Валэнтина.

Зажиточно да культурно илат

„Марий Кундэм" колхоз члэн-шамыч зажиточно да культурно илат. Кажнэ кастэнэ лудмо пӧрт колхозник шамыч дэнэ тэмэш. Тушко шоҥгыжат-рвэзыжат кнага, газэт лудаш погынат. Радио дэнэ тӱрлӧ увэрым колыштыт. Школышто кажнэ арньа вуйэш концэрт эртаралтэш.

Тэний колхозник-шамыч нигунам уждымо шурным налыныт. Ик трудодэньлан 8 килограм киндэ логалэш.

Колхозник Силантьэв Сэргэй шкэ йышыж дэнэ 1065 трудодэным ыштэн, чылажэ 9 тонн киндым налэш. Смирнов Пэтр шкэт-пак 4 тонным налэш. Моло колхозник-шамычат тыгак шуко киндым налыт.

— Тыгай зажиточно, культурно илышым совэт власть дэн Сталинский Конституций пуэн,—маныт колхозник шамыч.

Ласточкин И.

Кэчылан пашадарым 30-35 тэнгэм налыт

„Шашкэ" колхоз (Роҥго район, Николайэвкэ йал совэт) чодра планым кажнэ ийын жап дэч ончыч тэмэн толэш. Тэнийат моло колхоз-шамыч дэч ончыч лэктэ. Тидэ колхоз Киров лӱмэш колхоз дэнэ сорэвноватла.

Кызыт тидэ колхоз гыч чодраштэ 11 йэҥ пашам ышта. Рушо дэн шупшыктышо-шамыч посна бригадылан шэлалтын сорэвноватлэн пашам ыштат. Логинов йолташын бригадыжэ план почэш ик имньылан 7,20 кубомэтр олмэш кэчэ йэда 14—16 кубомэтрым тэма. Кэчылан 30—35 тэнгэ дэнэ пашадарым налыт.

Савэльйэв И. С.

ЛУДМО ПӦРТ МАССЫМ САЙ ОБСЛУЖИВАТЛА

Марий-Китньэ йалэш (Марий-Турэк район) лудмо пӧрт почмылан ындэ 5 ий лийэш. Лудмо пӧрт вуйлатышэ Йадыкова Матра йолташ пашам сай ыштэн шога. Колхозлаштэ пырдыж газэт лукташ полша, да выбор мартэн массэ коклаштэ избиратэльный законым умылтарэн шогэн.

Лудмо пӧртыштӧ модаш биллиард, балалайкэ, шашкэ, домино, лудаш—газэт-шамыч улыт.

Йакимов С.

Каникул вашэш

Йолкым йамдылалтын вашлийыт

Звонок йӱк коридор мучко шэргылтэ. Тунэмшэ-шамыч классла гыч лэкташ тӱҥальыч. Нунын чурийышт тачэ поснак куанышан. Тачэ нуно йолкылан йамдылалташ тӱҥалыт.

Стрэльников Иуран отрадыштыжэ шогышо пионьэр-шамыч 5-шэ „Б" классын чумыргэныт. Йолкылан тӱрлӧ тӱсан кагазым, пэлэдышым йамдылат. Тэвэ Фэдьакова Зойа кагаз дэнэ цэпьым, Булыгина изи корзинкам ыштат. Класс паша дэнэ шолэш.

—Мыйын корзинкам нигэ дэч сай лийэш,—Лэна пэлэшта.

—Мыйынат пэлэдышэм мотор лийыт,—нунын йӱкышт шэргылтэш.

Тыгэ Корьаково кыдалаш школышто (Йошкар-Ола район) тунэмшэ-шамыч у ий йолкам вашлийаш йамдылалтыт. Нуно шкэштак тӱрлӧ тӱсан пэлэдышым, шӱдырым, дэд морозым, тулэч молымат ыштэныт.

Стрэльников Йуран отрадыштэ пионьэр-шамыч национальнэ танэц-шамычым йамдылат. Фэдьакова дэн Булыгина татарский танэцым тунэмыт. Аксэнова Ава—„Казачка" танэцым, почэламутым, мурым мураш тунэмаш вийан пижын. Адак йолкылан „Иолко" дэн „Под счастливой звэздой" муро-шамычым йамдылат.

Голубцэв.

РОШТО ПАИРЭМ ВАШТАРЭШ

Йумылан ӱшанышэ христиан-шамыч ий йэда рэлигиозно рошто пайрэмым ыштат. Поп дэн марий карт-шамыч рошто пайрэм кэчым Иисус Христос шочын да калыкым сулык гыч утарэн манын ойлат ыльэ. Чынжым гын, нимогай Иисус Христос нигунамат шочын огыл. Кэлгын шымлэн налмэ науко тыгэ ончыкта: йумымат, Иисус Христосымат тӱрлӧ поп, карт, калыкым ондалышэ моло йэҥ-шамыч лӱмын шомэн луктыныт. Йумын укэжым да Иисус Христосын йӧршынак лийдымыжым йужо буржуазнэ учоный-шамычат признатлат. А вэт кэч могай буржуазный учоныйат йумылан ӱшанымдымаш кушмо дэч пэшак лӱдыт. Тэвэ нэмэц профэсор Артур Дрэвсым налына. Тудо рэлигийлан пэш инана, тудым арала да рэлигий вэрч кучэдалэш. Тугэ гынат, „Миоро Христэ" книшкаштыжэ Христос нигунамат лийын огыл, манын выводыш лэктын. Тудо шкэ книгаштыжэ—кӧ Христосым признатла гын, тудо шкэ инанымыжлан, шкэ взгльадшылан пэнгыдэ доводым ончыктышаш. А ты пэнгыдэ доводшым нигузэат ончыкташ ок лий да лийынат ок кэрт. Христосын лиймэ нэргэн нимогай докумэнтыштат ончыктымо огыл да нимогай источникыштат укэ,—манэш.

Поп-шамыч шкэ пропоВэдьыштышт Иисус Христос кок тӱжэм ий ожно мландэ ӱмбалнэ илэн манын доказатлаш толашат. Кугун тунэмшэ учоный-шамыч гын, тидэ жапым докумэнтым да памьатникым, адак тӱрлӧ прэдмэт-шамычым кычалын луктыныт. Тудо жапыштэ Римский импэрийыштэ йатыр историк, учоный да писатэль-шамыч илэныт. Нуно шкэ книгашкышт тунамсэ эпохышто лийшэ тӱрлӧ событийым возгалэныт. А вот Христос нэргэн ик мутымат муаш ок лий. Иисус Христос нэргэн лач йэвангэлыштэ гына муаш лийэш. А йэвангэлыштэ возымылан нигузэат инанаш ок лий, тушто тӱрлӧ лийдымашым возгалымэ. Адак Христос нэргэнат ик вэрэ ик сэмын возалтын, а вэс вэрэ вэс сэмын возымо.

Христос нигунамат шочын огыл гын, молан вара тидым пайрэмлашыжэ кӱлын? Тидэ вопросым разрэшитлымэ годым пайрэмын классовой сущностьшым умлэн налаш кӱлэш. Рошто вэлэ огыл, моло прэстольный пайрэм-шамычат шэмэр калыкым утларак пызыраш, нуным утларак эксплоатироватлаш полшэныт. Шэмэр-шамыч капиталист, помэщик, кулак, тулэч моло шэмэр вӱр йӱшӧ ваштарэш ынышт тарванэ манын поп-шамыч йумо дэнэ лӱдыктэныт, нэлым чыташ кӱштэныт. А примэржылан нигунам лийдымэ Христосым кучылтыныт. Ончо Христос могай йӧсыштӧ илэн, тэндан чондам аралашлан крэстэш пудалалтын, манын кутырэныт.

Чынак тунам шэмэр илыш пэшак нэлэ лийын. Капиталистат, помэщикат, кулакат, попат, картат, урьадникат, тулэч моло шакшэ кашак шэмэр ӱмбалнэ шинчэныт, нунын вӱрышт дэнэ илэныт.

Капиталист эллаштэ илышым налына гын, тушто тачэ кэчэ мартэнат пашазэ дэн крэсаньык чыташ лийдымэ нэлэ илышыштэ илат. Помэщик, капиталист тӱшка шэмэрым чаманыдэ эксплоатироватлат, поп кашак йумын закон дэнэ лӱдыктэн толашат.

Лач Совэт Ушэмысэ шэмэр-шамыч гына шкэ эрыкшэ дэнэ ила, коммунист партий вуйлатымэ почэш коммунизмым ышта. Ожнысо ойго, кӱчэн коштмаш, шужэн илымаш йӧршын пытэн да кажнэ колхозник-шамыч зажиточно илат. Ожнышо пас тух Макар Васли „Ушэмнур" (Торйал район) колхозышто ик зажиточный колхозник лийын. Макар Васли вэлэ мо, кажнэ колхозникын илышыжэ йӧршынак сайэмын да суртшо гыч шукэртак йорлылыкым поктэн колтэн. Тэвэ молан мэмнан совэт калык Лэнин-Сталин партийлан прэданнэ да партийын пашажэ вэрч кучэдалэш. Мэмнан дэнэ шэмэрын политик активностьшо кушкэш. Тидым Вэрховный Совэтыш сайлашлан йамдылалтмэ пашаштэ пэш раш ужаш лийэ.

Рошто пайрэмын эксплоататор-шамычлан полшымыжо эшэ тэвэ тыжэчын раш палэ. Поп-шамыч нигунам лийдымэ Христос нэргэн тыгэ ойлат:—Иисус Христос пэш йорло плотникын йэшэшыжэ, чаплэ дворэцыштэ огыл, а олымэш шочын,—манын кутырат. Иисус Христослан пролэтарский происхождэнным приписатлаш толашат. Тыгэ ыштымэ дэнэ рошто пайрэмын классовой сущностьшым шылташ тӧчат.

Тидын дэч посна рошто пайрэм поплан пэшак кугу доходым конда. Торйал сэшлаштэ кум поп, кум дьакон да кум причэтник ыльыч. Нуно рошто арньа мучко йалла гыч воз дэнэ киндым шупшыктат ыльэ.

(Мучаш вэс №-што лийэш)

196

ИСПАН ФРОНТЛАШТЭ

Тэруэльым кузэ сэҥэн налмэ

Рэспублик часть-шамыч Тэруэльыш кум колонно дэнэ наступатлэныт. Тыжэч иктыжэ — моторизованный колонно. Пэш сайын йамдылымэ опэраций 15 дэкабрь эрдэнэ 7 шагатыштэ тӱҥалын. Сэвэр гыч толшо пэрвой колоннын задачыжэ—Тэруэльыш толшо корным пӱчкаш. Тидэ колонно, сэвэро-западышкыла кайэн, Сан Блас йал йырысэ позицийым налын. 2-шо колонно тидэ жапыштак Тэруэль дэч западышкыла кайэн, Кампильо йалыш атакым ыштэн. Йуг гыч толшо кумышо колонно Кастральвош шуымэш ончылтэн. 18 дэкабрьыштэ Тэруэль-Сарагоса корным йӧршэш пӱчмӧ. Рэспублик авиаций Куэнка корнын Тэруэль-Вильастар участкыштыжэ мӓтэжник позицийыш кэчэ мучко бомбардироватлэн. Сан Бласа дэн Компильом сэҥэн налмэк Тэруэль йыр ваш авырналтын. Мӓтэжник-шамычын чыла контратакыштым чактарымэ. Рэспублик войска 18 дэкабрьыштэ Вильасторыш пурэн. Тидэ кэчынак Тэруэль шӱгарлашкэ наступатлаш тӱҥалмэ. 16 шагатыштэ рэспублик часть-шамыч Муэлла да Тэруэльым сэҥэн налыныт. 21 дэкабрь 16 шагат 30 минутышто рэспублик войска Тэруэль олашкэ рэшительный наступлэньым ышташ тӱҥалын. Ик рэспублик часть Тэруэльыш сэвэро-запад гыч пурэн. Тидэ жапыштак вэс часть кӱртньӧ корно станцийым да олан йужный окраинжым атаковатлэн.

Тэруэльым сэҥымылан испан калыкын куанымыжэ

Тэруэльым сэҥэн налмылан испан калыкын куанымыжым каласэн мошташат ок лий. Тэруэльыштыжак калык дэн салтак-шамыч пырльа урэмым тэмэныт. Рэспубликым да калык армийым саламлэн кычкырымаш шокта.

Рэспублик армийын ик провинциальнэ цэнтрым—Тэруэльым сэҥэн налмаш—пэш кугу значэньан. Тидэ олам фашист-шамыч пэрвоклассный крэпостьыш савырэныт. Тугэ гынат, тудым ик арньаштэ сэҥэн налмэ. Опэрацийым пэш чаплын йамдылымэ ыльэ. Тидэ опэрацийым тушманат, тудын агэнтуржат—ПОУМ гыч троцкист шпион-шамыч йӧршэш вучэн огытыл. Тидэ пэш чаплэ опэрацийым шуктэн, рэспублик армий кок фронтышто кучэдалын: Тэруэль йыр чумыргышо мӓтэжник-шамыч ваштарэш да нунылан полшаш колтымо свэжа вий ваштарэш. Опэрацийыштэ участвоватлышэ часть-шамыч гэроизмым ончыктэныт.

Тэруэльым сэҥэн налмэ шотышто гэнэрал Миаха тыгэ каласэн:

„Тэруэльым сэҥэн налмаш поснак кугу тӱньамбал значэньан лийын шога. Тидэ тунам лийын, кунам тидэ фронтыштак фашист-шамыч кугу наступлэньэ лийшаш нэргэн увэртарэныт. Тудо калык армийын куатшым ончыктэн. Калык армий мэмнан мландым шупшын налшэ чыла вэс эл армий ваштарэш кучэдал кэртэш. Тидэ сэҥымашын Испанийлан могай кугу значэньан улмыжо нэргэн ойлышашат укэ. Калык армийын салтакшэ-шамыч пэш кугу стратэгичэский значэньан пунктым сэҥэн налыныт. Испан рэспублик итальан армийлан эшэ ик поражэньым ыштэн“.

* * *

Тэруэльым сэҥэн налмаш нэргэн увэр Мадрид калыкым пэш чот йывыртыктэн, Мадридысэ газэт-шамыч тидэ увэрым кугу заголовко дэнэ пэчэтлэныт. Урэмлаштэ, магазинлаштэ да кафэлаштэ Тэруэльым сэҥэн налмэ нэргэн увэрым каҥашат. Мадрид шэмэр-шамыч моткоч куанэныт, вэт пытартыш жапыштэ мӓтэжник-шамычын наступатлышашышт вучалтын ыльэ.

22 дэкабрь эрдэнэ Мадридыштэ Тэруэльыш рэспублик войскан пурымыжо лӱмэш пайрэм лийын. Мадрид мэр Рафаэль Энчэ гэнэрал Миахалан торжэствэнный прийомым ыштэн. Энчэ тыгэ палэмдыш: Миаха испан армийым сэҥымаш корно дэнэ вӱдэн наҥгайа. Гэнэрал Миаха вашмутыштыжо тыгэ каласыш: „Турин дэн Бэрлинысэ школлаштэ образованьым налдымэ пашазэ-шамыч тидэ школым тунэм лэкшэ-шамычым сэҥэн кэртмым мэ ончыктышна“.

* * *

Восточный фронтын Тэруэль участкыштыжэ командоватлышэ полковник Сарабиалан тэруэльский опэрацийым чаплын шуктымыжлан гэнэрал лӱмым пумо.

Китай армийын развэдыватэльнэ отрьадшэ противовоздушный батарэйлан йапон самольотым ужмыжо нэргэн увэртара. Сойузфото.

КИТАЙЫСЭ КРЭДАЛМАШ

Цэнтральный Китайыштэ

22-24 дэкабрьыштэ крэдалмаш утларакшым Ханчжоу лишнэ лийын (Ханчжоу Чжэцзӓн провинцийын столицыжэ). 22 дэкабрьыштэ крэдалмэк китайский войска Шиншань гыч лэктын. Крэдалмашэш 800 нарэ йапон салтак колэн. Китайский войскалан партизан-шамыч полшат. 21 дэкабрь ваштарэш йӱдым китайский войска Сицзӓцзӓом сэҥэн налын. Йапонский войска кок танкым йомдарэн.

21 дэкабрьыштэ йапонэц-шамыч Тансим (Нанкин-Ханчжоу шоссэ корнышто изи ола) йӧршэш йӱлатэныт.

Нанкин дэч сэвэрыштыла сар изишак шыпланэн. Иӱр тӱҥалын, сандэнэ талын крэдалаш мэшайалтэш.

22 дэкабрьыштэ йапонский часть-шамыч Моканьшань курортым (Ханчжоу дэч 50 километрлан сэвэро-западыштэ) сэҥэн налыныт.

Тидэ кэчынак 12 йапонский бомбовоз дэн 8 истрэбитэль Цзӓнси провинцийын столицыжым Наньчан олам (Нанкин дэч йуго-западыштыла) бомбардироватлаш тӧчэныт. Ола лишнэ йапонский самольот-шамыч ваштарэш китай эскадрильэ кӱзэн. Йужышто крэдалмэк йапонский самольот-шамыч мӧнгэш савырнэн кайэныт. Нуным поктэн кайшэ китайский самольот-шамыч кок йапон бомбовозым волтэн шуэныт. Наньчаньыштэ китай льотчик-шамычым кугун кумыл нӧлталт вашлийыныт.

Сэвэрный Китайыштэ

Китай армэйский часть дэн партизанский отрьад-шамыч пырльа ушнэн 20 дэкабрьыштэ Дамин олам (Хэбэй провинцийын йужный ужашыжэ) сэҥэн налыныт.

* * *

Йапонский войэнщина китайский ола дэн йал-шамычым сэҥэн налын, тушто йанлыклана, тыныс калыкым пуштэда. Нанкиныштэ пэрвой 4 кэчыштэ гына йапонэц-шамыч лу тӱжэм дэнэ йэҥым пуштыныт. Бэжэнэц-шамыч погыныман районышто йапонэц-шамыч нигэм ойыр калыдэ калык ӱмбак лӱлдыт.

Физкультур пашам вийаҥдыман

Роҥго сэлаштэ физкультур пашам пэш начар шындымэ. Кажнэ комсомол погынымаштэ эрэ каток да лыжный базэ ыштымэ нэргэн кутырэн гына эртарат. Молодьож йара жапыштэ физкультур дэнэ заниматлынэшт, но Роҥго сэлаштэ тидэ пашам вуйлатышэ иктат укэ. ГТО, ПВХО да тулэч моло обдрон значоклан нормым сдатлымашым вуйлатэн шогышо нигэат укэ. Физкультур соравнованьымат эртарэн огытыл.

Райисполком пэлэнсэ физкультур паша инструктор Якишэв план ыштымаш дэн да кутыркалмаш дэнэ гына жапым эртара.

Савэльйэв С. И.

Тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ-шамычым кызытак туныкташ тӱҥалман

Роҥго район, Кужмарий йал совэт кӧргыштӧ кугу йэҥ туныктымо пашам оккӱллан шотлат. Кужмарий йал совэт кугу йэҥ туныктымашым самотьокыш кудалтэн. Йал совэт кӧргышто кугу йэҥ туныктымаш 14 колхоз гыч „Чапайэв“ дэн „Йӱлэдӱр“ колхозышто гына эртаралтэш. „Киров“ колхозышто шагал тунэмшэ дэн тунэмдымэ чылажэ 21 йэҥ шотлалтэш. Тугэ гынат нуным туныктымаш пӧрт укэ дэнэ ок эртаралт. Колхоз прэдсэдатэль Упорников йолташ нимогай полышым ок пу. Йал совэт вуйлатышэ Игнатьйэв йолташат тидэ пашаштэ полшэн ок шого.

Кужмарий йал совэт кӧргысӧ кугу йэҥ туныктымо пашам тӧрлаташ Роҥго ронолан кызытак полшашыжэ кӱлэш.

М-й.

ЙАЛКОР СЭРЫШ ПОЧЭШ

„Рвэзэ Коммунист“ газэтэш пэчэтлыдымэ Морко пэдучилищыштэ комсомолэц-шамыч Данилов, Алэксандров, Димитрийэва Марийа, Рыбакова, Салвахутдинова калык тушманым косаштым куклэв пытарышаш вэрч огыт кучэдал, нунын дэнэ пэҥгыдэ кылым вэлэ кучат манын „Кум тунэмшэ“ йункорын возымо заметкыжым Морко райкомолыш мэр ышташ колтымо ыльэ.

Морко райкомол тэргэн налын, тыгэ увэртара: „Кум тунэмшэ“ йункорын возымо заметкыжэ чыла чыным ончыкта, райкомол бӱрон рэшэньыжэ почэш Рыбаковым, Анисимовым да Дмитрийэва Марийам комсомол радам гыч лукмо, Алэксандровым комитэт сэкрэтарь гыч кораҥдымэ да выговорым пумо. Тыгак Салвахутдиновалан выговор пумо.

Отв. рэдактор— Г. М. ЭРСКИИ.

Упол. Марлита А-576. Тираж 2860 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган. Савыкты шэ „МК“.